

Art. 26. Odpowiedzialność instytucji poczty, telegrafu i telefonu za powierzone jej przesyłki i telegramy oraz za sprawność terminową będzie określona ordynacją pocztową i telegraficzną, którą ogłosi Minister Poczt i Telegrafów.

Art. 27. Istniejące przed wydaniem obecnej ustawy instalacje prywatne telefoniczne muszą być uprawnione stosownie do art. 5.

Art. 28. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, równocześnie traci moc dekret o tymczasowych przepisach pocztowych z dnia 7 lutego 1919 roku (Dziennik Praw Państwa № 17).

Art. 29. Wszelkie postanowienia sprzeczne z tą ustawą tracą moc obowiązującą.

Art. 30. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Poczt i Telegrafów.

Marszałek:

Tramczyński

Prezydent Ministrów:

w z. S. Wojciechowski

Minister Poczt i Telegrafów:

Hubert Ignacy Linde

311.

U S T A W A

z dnia 27 maja 1919 r.

o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Art. 1. Nauczyciele publicznych szkół powszechnych są:

- a) stali i
- b) tymczasowi.

Art. 2. Stałym jest nauczyciel, który posiada: 1) prawem przepisane kwalifikacje naukowe i zdrowotne i 2) trzy lata nieprzerwanej pracy w publicznej szkole powszechnej lub prywatnej z prawem publiczności.

Nauczyciel, nie prowadzący klasy, lecz uczący wyłącznie pewnych określonych przedmiotów w szkołach powszechnych, może uzyskać prawa nauczyciela stałego, o ile posiada kwalifikacje, które będą określone osobnym zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Nauczycielowi, który dopełnił warunków wymienionych w art. 2 niniejszej ustawy, wydaje inspektor szkolny okręgowy patent na nauczyciela stałego (patent ustalenia).

Art. 4. Czas pracy zawodowej w szkolnictwie przed ustaleniem zalicza się do lat służbowych.

Art. 5. Do lat służby nauczycielskiej wlicza się praca w szkolnictwie bez względu na to, pod jakim rządem szkolnictwo to się znajdowało.

Art. 6. Nauczyciele, posiadający prawem przepisane kwalifikacje, otrzymują płacę zasadniczą równą X kategorii plac urzędników państwowych, zgodnie z tabelą obowiązujących przepisów służbowych dla urzędników państwowych, przyczem posunięcie się do kategorii IX odbywa się automatycznie, z chwilą wystąpienia 12 lat kategorii poprzedniej, a do VIII, z chwilą wystąpienia lat 12 w kategorii IX.

Nadto otrzymują dodatek ekonomiczny wojenny, zależnie od miejsca urzędowania, według kategorii gmin, zgodnie z podziałem, wskazanym w art. 8. Nauczyciele w gminach miejskich I klasy otrzymują pełny dodatek X, IX, VIII, względnie VII kategorii plac urzędników państwowych, w gminach miejskich II i III klasy 80%, w pozostałych gminach miejskich i wiejskich 60%, pełnego dodatku.

Art. 7. Nauczyciele, którzy obok prawem przepisanych kwalifikacji nauczycielskich dla szkół powszechnych posiadają dyplom wyższego zakładu naukowego, otrzymują płacę o 2 kategorie wyższą, przy równych innych warunkach.

Art. 8. Wszyscy kierownicy szkół otrzymują od gminy, względnie z funduszu szkolnego miejscowego, mieszkanie bezpłatnie, lub w braku tegoż równoważnik pieniężny. Równoważnik ten wypłaca kasa państwowa na rachunek gminy. Wszyscy pozostali nauczyciele otrzymują od państwa bezpłatnie mieszkanie, lub w braku tegoż równoważnik pieniężny ze skarbu państwa. Gmina, względnie fundusz szkolny miejscowy, są obowiązane zapewnić nauczycielowi wynajęcie odpowiedniego mieszkania.

Gmina, względnie fundusz szkolny miejscowy, są również obowiązane dostarczyć bezpłatnie do mieszkania w czasie właściwym wszystkim nauczycielom opału, lub wypłacić równoważnik pieniężny z własnych funduszy.

W gminach miejskich i wiejskich otrzymują nauczyciele, nie mający mieszkania w naturze dodatek pieniężny wyrównawczy.

Gminy pod tym względem dzielą się na 4 klasy:

Do I klasy należą miasta liczące powyżej 75.000 ludności.

- II	"	"	"	"	"	50.000	"
"	III	"	"	"	"	20.000	"
"	IV	"	"	pozostałe miasta i gminy wiejskie.			

I. W miastach I klasy dodatek ten wynosi:

- dla nauczycieli niezonatych, nauczycielek tak zameężnych, jak i niezameężnych, wdowców i wdów bezdzietnych 600 marek rocznie,
- dla nauczycieli żonatych bezdzietnych—900 marek rocznie,
- dla nauczycieli żonatych dzietnych i nauczycielek zameężnych dzietnych, oraz wdowców i wdów dzietnych—1200 marek rocznie.

II. W miastach II klasy:

- 420 mk. rocznie,
- 600 " "
- 750 " "

III. W miastach III klasy:

- 300 mk. rocznie,
- 450 " "
- 600 " "

IV. W miastach IV klasy i w gminach wiejskich:

- a) 240 mk. rocznie,
- b) 360 „ „
- c) 540 „ „

Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określi bliżej warunki, jakim odpowiadać winny mieszkania dostarczone bezpłatnie nauczycielom.

Uwzględniając stosunki miejscowe, Rady Szkolne okręgowe określą normy, podług jakich nauczyciele będą otrzymywali opał, względnie równoważnik pieniężny za opał.

Art. 9. Kierownicy szkół z reguły, a wszyscy pozostali nauczyciele w miarę rozporządzenia przez gminę potrzebną ilością ziemi—otrzymują do użytkowania 2 morgi ornego gruntu, jednej połaci, o ile możliwości przy budynku szkolnym, nie dalej, jak w odległości 1½ km. od szkoły.

Jeżeli gmina nie może udzielić kierownikowi gruntu, winna wypłacić mu równoważnik pieniężny, który za zgodą kierownika może być zamieniony na odpowiednią ilość produktów rolnych w naturze.

Wszyscy pozostali nauczyciele otrzymują równoważnik pieniężny ze skarbu państwa w stwierdzonych przez władze powiatowe wypadkach niemożności udzielenia gruntu przez gminę. Wysokość tego równoważnika pieniężnego wynosi:

w klasie I—	900	mk.	rocznie,
„ II—	600	„	„
„ III—	450	„	„
„ IV—	360	„	„

Art. 10. Gminy, względnie fundusz szkolny miejscowy, które nie bytyby w możności ponieść ciężarów, wynikających ze świadczeń, przewidzianych w art. 8 i 9, mogą uzyskać na ten cel ze skarbu Państwa subwencję.

Wniosek o udzielenie subwencji ze skarbu państwa zgłasza doзор szkolny, zaś Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na podstawie uchwały Rady Szkolnej Okręgowej, oraz opinii organów państwowych, wyznaczonych w tym celu przez Ministerstwo Skarbu i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Art. 11. Od zarządzeń urzędów gminnych w przedmiotach, o których mowa w art. 8 i 9 niniejszej ustawy, służy interesowanemu odwołanie do władz powiatowych w przeciągu 1 miesiąca. Decyzja władz powiatowych w porozumieniu z Radą Szkolną Okręgową jest ostateczna.

Art. 12. Osobne rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi i po każdym spisie ludności Rzeczypospolitej ponownie określać będzie klasę, do której w myśl art. 8 mają należeć poszczególne miejscowości państwa.

Gminy miejskie mogą być ponadto przenoszone do wyższej klasy miast na skutek zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, powziętego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może zaliczyć gminy wiejskie do jednej z klas miast, w art. 8 niniejszej ustawy określonych.

Art. 13. Poza dodatkami powyżej wymienionymi, może być nadto przyznany nauczycielom, wybitnie zasłużonym w szkolnictwie powszechnym i na polu pracy kulturalno-oświatowej, awans do VII kategorii płac. Awans ten nauczyciel może otrzymać nie wcześniej niż po 27 latach pracy szkolnej.

Awans przyznaje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i na mocy uchwały dozoru szkolnego, powziętej większością co najmniej $\frac{2}{3}$ głosów po zatwierdzeniu przez Radę Szkolną Okręgową, albo na wniosek inspektora okręgowego; opinia obu czynników musi być w obu wypadkach zasięgnięta.

Ogólna liczba nauczycieli, korzystających z tego awansu, nie może przekraczać 5% wszystkich czynnych nauczycieli stałych.

Art. 14. Każdy nauczyciel jest obowiązany do 30 godzin lekcji tygodniowo. Za każdą godzinę nauki dodatkowej, udzielanej z polecenia władzy przełożonej, nauczyciel pobiera — jeśli nauka, udzielana ponad normę, trwa najmniej przez jeden miesiąc — 90 mk. za godzinę w stosunku rocznym.

Art. 15. Wynagrodzenie nauczycieli przedmiotów nieobowiązkowych określone będzie zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Wynagrodzenie to nie może być niższe od 90 mk. za godzinę w stosunku rocznym.

Art. 16. Nauczyciel otrzymuje oprócz wynagrodzenia za pracę nauczycielską osobne wynagrodzenie za kierownictwo i administrację szkoły. Wynagrodzenie to wynosić będzie rocznie za kierownictwo: 1 i 2-klasową szkołą — 120 mk., 3-klasową — 240 mk., 4-klasową — 360 mk., 5-klasową — 480 mk., 6-klasową — 600 mk., 7-klasową — 720 mk., za każdą klasę równoległą — 60 mk.

Art. 17. Kierownikiem szkoły wieloklasowej może zostać nauczyciel po 3-latach pracy w szkole w charakterze nauczyciela stałego.

Art. 18. Wszelkie należności wypłacane będą nauczycielom publicznych szkół powszechnych w ratach miesięcznych za każdy miesiąc z góry, prócz wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe, które wypłacane będą 2 razy do roku zdołu.

Art. 19. Gminy miejskie i wiejskie mogą przyznawać nauczycielom z własnych funduszy, bądź z własnej inicjatywy, bądź z inicjatywy państwowych organów szkolnych dodatki niezależnie od świadczeń niniejszą ustawą określonych.

Art. 20. Dzieci stałych i emerytowanych nauczycieli i nauczycielek szkół powszechnych są wolne od opłaty za naukę w szkołach państwowych. Dzieci stałych nauczycieli i nauczycielek, kształcące się poza miejscem zamieszkania rodziców, mają pierwszeństwo przy przyjmowaniu do burs państwowych, utrzymywanych przy tych szkołach, w których się kształcą.

Art. 21. Przepisy o służbie nauczycieli oraz o wynagrodzeniu emerytalnem będą osobnemi ustawami objęte.

Art. 22. Wszystkie dotychczasowe przepisy i ustawy, dotyczące ustalenia i wynagradzania nauczycieli publicznych szkół powszechnych (elementarnych), lub nauczycieli publicznych szkół ludowych i wydziałowych — znoszą się.

Art. 23.

Przepisy przejściowe.

§ 1. Nauczyciele czynni w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy odpowiadają warunkom, przewidzianym w p. i art. 2, o ile posiadają:

- a) świadectwo ukończenia polskiego seminarjum nauczycielskiego, lub polskich kursów pedagogicznych, z zakresem seminarjum nauczycielskiego, których świadectwa Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna za równoważne ze świadectwami seminarjów;
- b) świadectwo ukończenia co najmniej 6-ciu klas polskiej szkoły średniej oraz ukończenia kursów pedagogicznych, urządzanych przez władze szkolne lub instytucje oświatowe, o ile świadectwa tychże uznane będą przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
- c) świadectwo ukończenia co najmniej 6-ciu klas polskiej szkoły średniej i złożenia uzupełniającego egzaminu pedagogicznego;
- d) świadectwo ukończenia co najmniej 6-ciu klas szkoły średniej z językiem wykładowym niepolskim i złożenia uzupełniającego egzaminu pedagogicznego oraz egzaminu z języka polskiego, historii Polski i geografii Polski;
- e) świadectwo ukończenia seminarjum nauczycielskiego z językiem wykładowym niepolskim, i złożenia uzupełniającego egzaminu z języka polskiego, historii Polski i geografii Polski;
- f) świadectwo t. zw. nauczyciela domowego lub świadectwo nauczyciela początkowego i złożenia uzupełniającego egzaminu pedagogicznego oraz egzaminów z języka polskiego, historii Polski i geografii Polski; nauczyciele posiadający świadectwo nauczyciela domowego z języka polskiego składają tylko egzamin pedagogiczny.

§ 2. Od przepisanych w p.: c, d, e, f § 1 egzaminów uzupełniających będą zwolnieni ci nauczyciele, którzy przedstawiają poświadczenia skutecznego przerobienia programu kursów organizowanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Nauczyciele wymienieni w p.: c, d, e, f § 1 pobierają płacę według art. 6 niniejszej ustawy i są obowiązani zdać egzaminy dla nich przepisane przed dniem 31 stycznia 1925 r.; nauczyciele ci do czasu złożenia przepisanych egzaminów są tymczasowymi.

§ 4. Warunki egzaminów, o których mowa w przepisach niniejszych, oraz program kursu z obowiązkowymi repetycjami i wypracowaniami piśmiennymi ustali Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 5. Nauczyciele, o których mowa w p.: c, d, e, f § 1 jeżeli nie złożą egzaminów w terminach, przez niniejsze przepisy określonych, lub też nie ukończą kursów w tym czasie, zostaną ze stanowisk usunięci.

§ 6. O przynależności nauczyciela do jednej z kategorii, wymienionych w § 1 przepisów niniejszych, w wypadkach wątpliwych rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 7. W zakresie przewidzianym ustawą o urzędach dyscyplinarnych, jak również w zakresie praw emerytalnych i zwalniania dzieci od opłaty za naukę w szkołach państwowych, nauczyciele tymczasowi, wymienieni w p.: c, d, e, f § 1 traktowani będą, jako stali.

§ 8. Nauczyciele, posiadający obok normalnych kwalifikacji egzamina, jako to: egzamin kwalifikacyjny do szkół wydziałowych, lub inne równorzędne, które uzna Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, otrzymują dodatek, wynoszący rocznie 600 mk.

§ 9. Nauczyciele niewykwalifikowani, nie mający kwalifikacji przewidzianych w § 1 art. 23, niewymienieni w niniejszej ustawie, pobierają 1800 marek płacy rocznej, oraz dodatek ekonomiczny wojenny w wymiarze następującym: w miastach I klasy — 600 mk. rocznie; II i III klasy — 480 mk.; w pozostałych miejscowościach — 350 mk. Nauczyciele niewykwalifikowani

mogą zajmować stanowiska nauczycielskie nie dłużej, niż do 31 stycznia 1925 r., o ile nie złożą przepisanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego egzaminów.

§ 10. Nauczycielom niewykwalifikowanym po złożeniu przez nich części przepisanego egzaminu, Ministerstwo może przyznać wynagrodzenie zgodnie z art. 6 niniejszej ustawy.

§ 11. Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego służy prawo zwalniania w drodze wyjątku od przewidzianych w powyższych paragrafach egzaminów i od uczęszczania na kurs tych nauczycieli, którzy:

- 1) swoją pracą w szkole wykazali odpowiednie wykształcenie ogólne i pedagogiczne, lub
- 2) posiadają świadectwa ukończenia specjalnych studiów pedagogicznych.

§ 12. Czas pracy w szkolnictwie nauczycieli niewykwalifikowanych po złożeniu egzaminów zalicza się do lat służbowych.

§ 13. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy ustają wszelkie świadczenia na rzecz nauczycieli, płynące tak ze skarbu państwa, jak i funduszy gminnych na zasadzie innych ustaw i zarządzeń zarówno władz państwowych, jak i organów gminnych.

Jeżeli na zasadzie zarządzeń dotychczasowych nauczyciel pobierał ogólne wynagrodzenie większe od tego, które przypadałoby w myśl ustawy niniejszej, w takim razie różnica wypłacana mu będzie z funduszy gminnych do końca roku szkolnego 1918/19.

§ 14. Tam, gdzie niema dozorów szkolnych, przewidzianych w niniejszej ustawie, ich funkcje pełnić będą rady szkolne okręgowe.

§ 15. Tam, gdzie na podstawie dotychczas istniejących przepisów nauczyciele nie otrzymali dotąd do użytkowania 2 morgów gruntu, lub równoważnika pieniężnego, art. 9 tejże ustawy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1920 r.

§ 16. Nauczyciele korzystają z praw przysługujących urzędnikom państwowym z wyłączeniem zakresu dodatkowych wyposażań i emerytury, aż do czasu ustalenia ich stanowiska prawno-służbowego w osobnej ustawie w art. 21 przewidzianej.

§ 17. Niniejsze przepisy przejściowe nie obowiązują — z wyjątkiem §§ 8, 12, 14, 15, 16 — na ziemiach polskich, które wchodziły w skład b. Monarchji austriacko-węgierskiej.

Art. 24. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1919 r.

Art. 25. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Marszałek:

Trąpczyński

Prezydent Ministrów:

w z. *S. Wojciechowski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

Jan Łukasiewicz